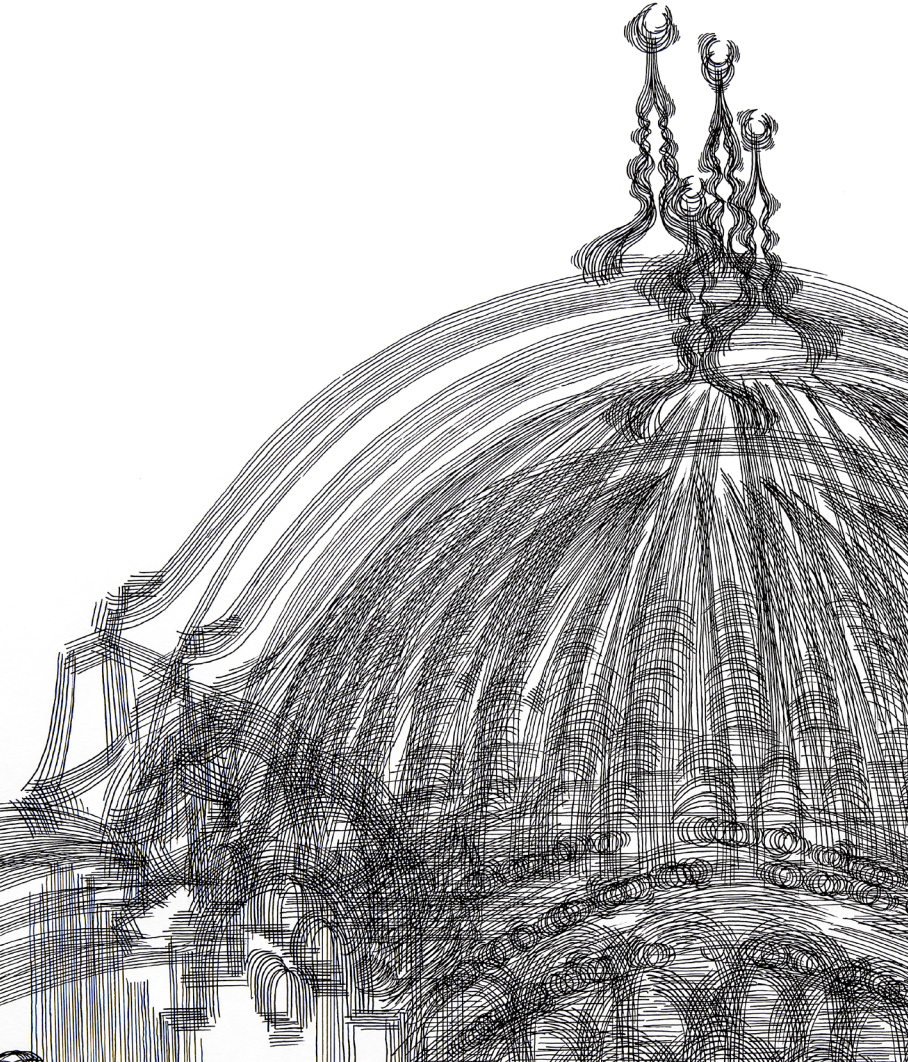

ÇAĞRI SARAY

Uygun Isıda Mekânlar

Spaces with Suitable Temperature

29.10 – 10.12.2020

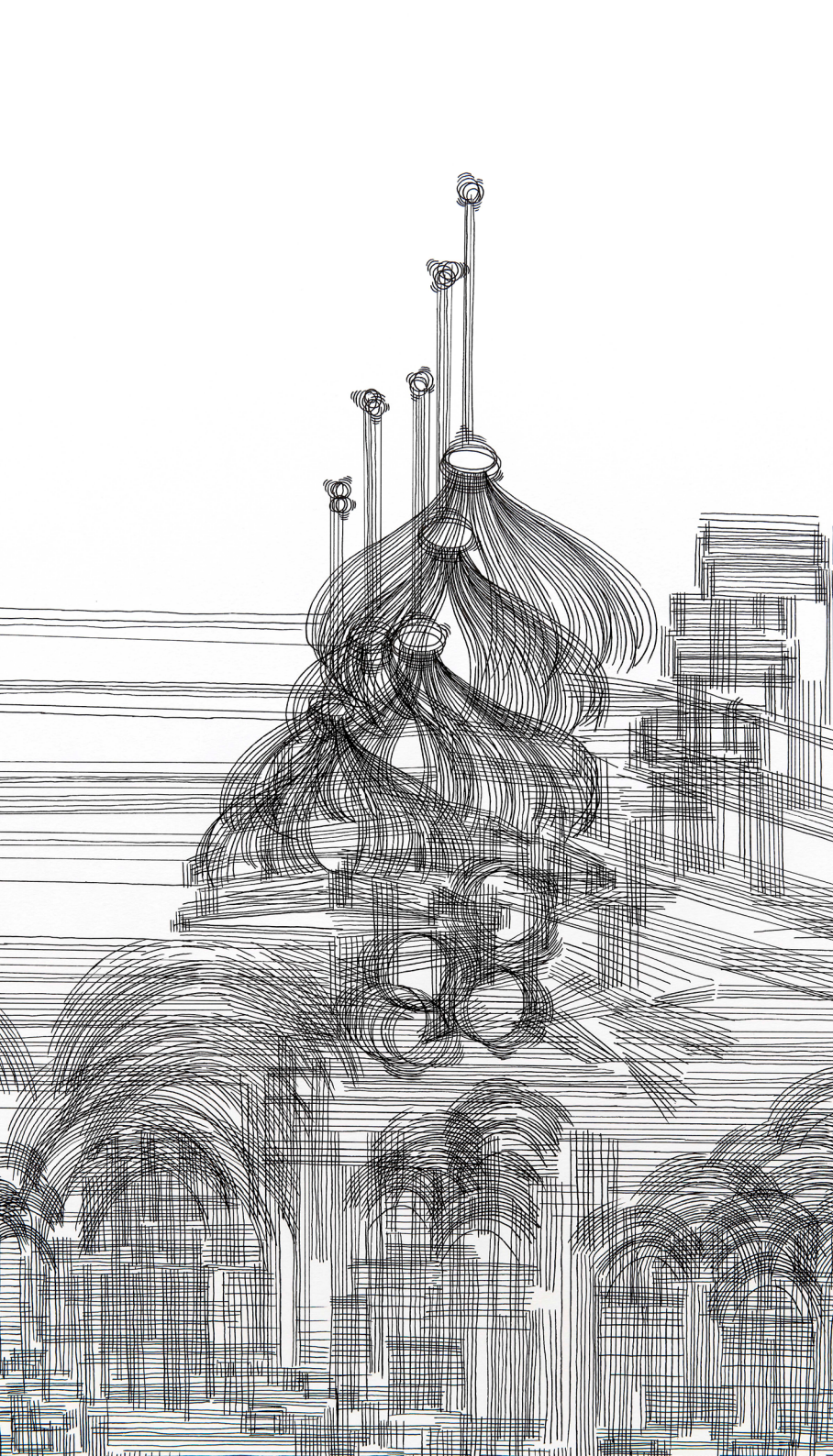
Vision Art Platform'da 29.10-10.12.2020 tarihleri arasında gerekleŒen *Uygun Isıda Mekânlar* sergisi iin hazırlanmıŒtır.

Prepared by Vision Art Platform on the occasion of the exhibition *Spaces with Suitable Temperature* dated 29.10-10.12.2020.

Kaynak gsterilerek yapılacak alıntılar ve seili görsel malzeme dıŒında yayıncının izni olmaksızın hibir yolla oaltılamaz.

No part of this catalogue may be reproduced in any way or by any means without permission in writing from publisher, except by reviewer who may quote brief passages and use selected visual material in a review.

© Vision Art Platform, 2020.

“Kent, ...hatırlayarak yaşar.”¹

Bellek, tarih boyunca muhafaza etmek, biriktirmek ve kaydetmek edimlerini temsil eden çeşitli metaforlar aracılığıyla ele alınır. Platon'un anılarımızın kalıbının çıkarıldığı balmumu tabletlere benzettiği bellek sonrasında papirüs ya da parşömenlerle ya da kütüphane ve arşiv metaforlarıyla açıklanır, 19. Yüzyılda görsel teknolojilere, 20. Yüzyılda da bilgisayar ve veri saklama teknolojilerine ait kavramlarla betimlenir. Günümüzde “Bellek” olgusu, görsel formlar aracılığıyla ve kültürel/toplumsal hafıza kavramı ile ilişkilenererek günümüz sanatının merkezine yerleşiyor. Uzun zamandır belleğe karşı yükselen bu ilgi, tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamda bellek yitimine karşı verilen bir tepki² olarak okunuyor. Bireysel, kolektif, sosyal ve kültürel bağlamda ele alınan çalışmalarla ortaya konan bellek türleri esasen “hatırlama” biçimlerinden hareketle gelişir. Hatırlama da kodlama, saklama, geri çağırma, anımsama süreçlerinin tümünü kapsar. Bireyin hatırlama/anımsama mekanizması bir şeyi nasıl yaşadığıyla ilgili olmaktan ziyade onu nasıl kaydettiği ve o kaydedileni nasıl yorumlayarak “güncelleme” yaptığıyla ilişkilidir.³ Bu bağlamda hafıza bir veri, bellek de onu okuma-okutma şekli olarak tarif edilebilir. Hafızanın içerikten çok bir çerçeve ve bir bilgi kaynağı olduğu, belleğin ise bu bilginin yorumlanma ve duyumsanma biçimi olarak işlev gördüğü ileri sürülebilir.

Çağrı Saray'ın üretimlerine kaynaklık eden kavramlardan biri olarak “bellek” sanatçının bireysel hafızası ile kolektif hafıza arasındaki bağ üzerinden kendini açığa çıkarır. Bireysel ve tarihsel olana dair hafızasını doğrulamak, belirginleştirmek ve boşlukları doldurmak için kolektif bellekten destek alan Çağrı Saray'ın pratiğinde ana akslardan biri olan rezonatif çizimler, aidiyet bağıyla ilişki kurulan mekanları,

hafızaya yerleşen deneyimleri ve mekânın deneyimsel titreşimlerini performatif bir anlatımla ortaya çıkarır. Sanatçı, 2001 yılında “Uygun Isıda Mekanlar” serisinde müze ve okul gibi farklı kamusal alanların, 2011 yılında “Bir Ev’in Topografyası” serisinde mahrem bir alan olarak mekanın işlevini hafıza üzerinden araştırmaya girişir. Saray’ın bireye özgü anlam taşıyan sosyal ilişki ağlarının düğüm noktası olarak kentsel/mimari yapıları ele aldığı “Bellek Mekanları” serisi 2014 yılından itibaren sürdürdüğü üretimlerinin ana izleğini oluşturur.

Siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, mekansal bağlamları farklı parametrelerle kapsayan bir gösterge olarak kent, gündelik yaşam, kültürel çatışma, kolektif hafıza gibi disiplinler arası dinamiği olan kavramsal kurguları cömertçe devreye sokar. Kentsel peyzajı oluşturan mekanlar yalnızca işlevsel mimari yapılar değil, ortak geçmiş duygusuna katkıda bulunurken toplumsal yapıları yansıtan tarihsel temsiller de sunar. Fiziksel bir mekânla sınırlandırılmayacak sembolik anlam ve pratikleri de içeren bellek mekanları, toplumsal ve siyasi mücadeleler alanıyla yakından bağlantılıdır. Çağrı Saray’ın “Bellek Mekanları” bireysel ve ortak hafızaları referans alan kentsel/mimari yapıları, mimari yapıların sembolik olarak taşıdıkları anlamları ve soyut/somut iktidar mücadelelerin formlarını temsil eder ve kente odaklanır. Anıtkabir, TBMM, Türk Tarih Kurumu, Dolmabahçe Sarayı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Resim Heykel Müzesi, AKM, Haydarpaşa Garı, Sirkeci Garı, Büyük Postane, Sansaryan Han, Selimiye Kışlası, Kuleli gibi Türkiye’nin yakın tarihine ve toplumsal belleğine dair “bilgi”yi barındıran yapıları içeren “Bellek Mekanları” katman katman, üst üste örülmüş çizgilerle ortaya çıkan titreşimli bir görüntüye sahiptir. Çizimlerde ve dış bükey gofre tekniğiyle üretilmiş beyaz üzerine beyaz gravürlerde sanatçı,

tıpkı hafızamızda olduğu gibi her an silinmeye hazır ya da yeniden güçlenen bir formda ortaya çıkarılmasına kurguladığı bu yapıları, ortak hafızamızda canlanan imgesine yakın bir kadrajda ve açıda anıtsallaştırır. Çünkü, hafıza da tıpkı bireyler, toplumlar, tarihler, kentler gibi ilişkisellik, devingenlik ve etkileşim içinde sürekli ve yeniden kurulmaktadır. Algılayan ve hatırlayan beden/zihin deneyimlediği dünya bireysel olduğu kadar toplumsal olarak da birbirlerinden ayrılamayacak kadar iç içe örülüdür.

Bellek hatırlama ve unutma diyalektiğine açık, onların sürekli biçim değiştirmelerinden habersiz, her türlü kullanımlara ve oyunlara karşı duyarlı, uzun belirsizliklere ve ani dirilmelere elverişli ve devamlı bir gelişim halindedir.⁴ Kişisel ya da toplumsal olsun hafıza eğilip bükülme, deforme ve manipüle edilme riski taşır. Hafıza bugüne bağlı olarak sürekli yeniden kurulabilir ve herhangi bir müdahale karşısında tüm belleğimiz ve anılarımız da biçim değiştirebilir. Çağrı Saray, kente dair mekanları betimlemek yerine, onları, kendi hafızamızda inşa ettiğimiz yapılara indirgenemez bir gerçeklik imgesi olarak kurgular. Bu mekanları kurgulamak, bireysel ve kolektif deneyimin bir parçası kılabilme ve bu sayede hatırlanabilir bir geçmişin ve eyleme yönelik şimdinin içine dâhil etmek anlamına gelir. Kentsel tahribatın, dönüşümün, yıkımın ve değişimin şok etkisinin norm haline gelmesiyle erozyona uğrayan kolektif bellek kavramı Çağrı Saray'ın 2017 tarihli "Unutmanın Eşiği"nde bir harita formunda ortaya çıkar. Sanatçı, kentin kimliğini ve kentsel hafızayı oluşturan mimari yapıları, varlığını sürdürecekler ve yok olacaklar arasındaki bir mücadelenin odak alanları olarak hayali bir haritada işaretler. Kenti deneyimlemenin bir yolu olarak psiko-coğrafyadan ilham alan "Harita" zamansal ve uzamsal olarak süreklilik arz eden bir yer olmaktan hızla uzaklaşan bir kentin topografyasını sunar. Aşınan kentsel hafızanın haritasında öne çıkan mekanlar tarihsel bilincin kalkanına çarpan birer imgeye dönüşür.

Çağrı Saray çizimlerinde yerini alan mimari yapıları çizgisel olarak genel konstrüksiyonunu çıkarıp katmanlar halinde çoğaltarak tekrar eder. Karşıdan ve tam cepheden izlenen mimari mekanlar fotografik ya da dokümanter bir kaynaktan bağımsız ve gerçekçi olma iddiasından uzaktır. Böylelikle sanatçı, "yapma"yı, mekânsal yapıyı aşan bir şey olarak ortaya koyar. Kent, bir birim olarak tutarlılığını hem onu bir arada tutan kuvvetlerden hem de onun sabit, değişmez bir parça olarak içeren daha büyük yaşayan sistemin dinamik tutarlılığından alır. Saray'ın kent içinden seçip ayırdığı mimari yapılar, bu kentsel mekanların hafızasına dair özsel bileşenlerden yoksun kılınmaktadır. Bu yalnızca İzomorfik bir ilişkidir. Saray'ın çizimlerinde kesintili çizgilerle ortaya çıkardığı mekanlar ancak belleğin devreye girmesiyle anımsanmaya, canlanmaya, yaşamaya başlar. Mekan, birbirine yaklaşan, uzaklaşan, karışan, kesen, bölen çizgilerin ötesinde, çizgilerin arasında gösterilen ve bakışın hareketini olanaklı kılan şeyle yani "boş"luğun kendisiyle anlamlı hale gelir. Çizimlerdeki boşluk, bakan kişinin odağını belirsiz biçimde dalgalandırır böylelikle izleyeni biçimin dışına yani içeriğe geri dönmeye teşvik eder. Çünkü boşluk, unutmanın ikamesidir. Gündelik yaşamda pratik olarak hafızanın işlevi unutmaktır. Bir hatırlama daima bir "biz" in izidir.⁵ Çağrı Saray da bizim ortak hafızalarımızın mekânsal haritalarını oluşturur, bu kolektif haritanın üzerinde kağıt kesiği inceliğindeki izlerini hafızaya yeniden ve yeniden kazır. Bu izler, unutma/unutturmanın negatif biçimleriyle olduğu kadar geleceğin hafızasını oluşturma talebiyle ortaya çıkan anımsama/hatırlatmanın pozitif dinamiğiyle ilişkilidir.

Son dönemde Ayasofya ve Kariye ile Kadıköy ve Beşiktaş İskelelerinin de eklemlendiği bellek mekanlarıyla Çağrı Saray, kolektif belleğin tarihle aynı şey olmadığını, tarihin belirli yapıların inşa ettiği bir sonuçken, belleğin farklı bakış açılarının karşılıklı etki alanında şekillendiğini akılda tutar.

Tarih ve hafızayı kavramsal olarak birbirinden ayırır. Tarihin alanı, iz, temsil, dolayım ve mesafe iken, gerçek hafızanın alanı bireylerin ve toplumların hareket halindeki yaşamıdır. Kalıcı bir evrime tabi gerçek hafıza ortamları, unutmanın ve hatırlamanın diyalektiğine sahiptir. Tarih geçmişin temsili iken, hafıza toplumsal deneyime dayalı olarak sürekli genişleyen bir şimdir.⁶ Saray da mekanlar aracılığıyla tarihsel belleği araştırır. Mekanların yüklendiği tarihi, kültürel duyarlılıklara, etik sorgulamalara ve sosyo-politik gerçekliklere göre ayıklayıp yeniden yorumladıktan sonra onların taşıdığı "şimdiki" zamanı yansıtır. Çünkü "tarih" belleğin bir boyutu olarak ister bireysel ya da kolektif olsun şimdiki zamanın filtre ettiği bir geçmişin görüntüsünü taşır. Çağrı Saray, "mekan"ın dönüşümünde hafızanın işleyişi, iktidar mekanizmalarının etkisi, kent ve meta ekonomisi ilişkisi, bireysel/kolektif hafıza ile alternatif/resmi tarihin kamusal alana yönelik etkisi çerçevesinde bir okuma önerir.

Modernitenin küresel çağı, hiper-mneziyle (hatırlamanın aşırılılaşması) malul post-mnemonik (hatırlama sonrası) bir toplum yaratır. Bu Post-mnemonik toplum, hatırlama çabasının aşırılışarak ortadan kalktığı bir unutma çağını tanımlar.⁷ Hafıza, unutuşa boyun eğmektedir. Oysa bugün bellek, kent mekânını tanımlamak, düzenlemek ve savunmak bakımından önemli bir kavramsal güce sahiptir. Dolayısıyla kişisel ve toplumsal hatırlamanın politiği üzerinden hafıza elde bulunan bir koz, bir stratejiler bütünü, varlığından çok kullanılma biçimiyle değer taşıyan bir olgudur. Çağrı Saray, kenti hafızayı kışkırtan bir imge olarak, onu hatırlama ve unutmanın diyaloguna açarak, imgesel olarak yeniden kurgular. Şimdinin içinde görünür olan bir geçmişi açığa çıkarır. Böylelikle bir karşı-bellek inşa eden sanatçı, kentsel mekanı bellek aracılığıyla deneyimleme ve dönüştürmenin muhalif potansiyellerine işaret eder.

Derya Yücel
Ekim 2020, İstanbul

1 Lewis Mumford , Tarih boyunca Kent, çev. G.Koca - T.Tosun, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2013, s. 124

2 Andreas Huyssen, Alacakaranlık Anıları: Bellek Yitimi Kültüründe Zamanı Belirlemek, çev. Kemal Atakay, Metis Yayınları, İstanbul 1999, ss.19-20

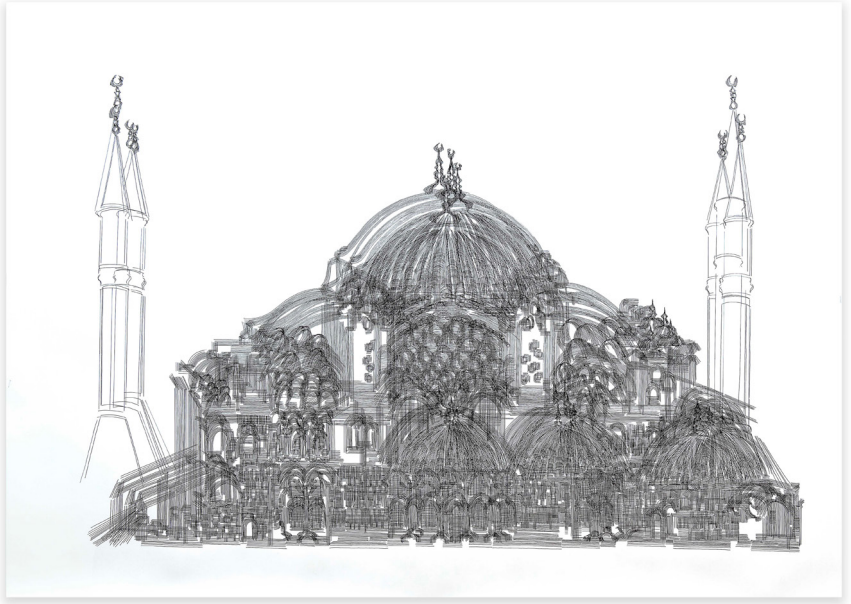
3 Douwe Draaisma, Bellek Metaforları: Zihinle İlgili Fikirlerin Tarihi, çev. Gürol Koca, Metis Yayınları, İstanbul, 2007, ss. 47-48

4 Pierre Nora, Hafıza Mekânları, çev. Mehmet Emin Özcan, Dost Kitabevi, Ankara, 2000

5 Paul Ricoeur, Hafıza Tarih Unutuş. Çev. M. Emin Özcan, İstanbul: Metis Yayınları, 2012, 140

6 Pierre Nora, Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. Representations, No. 26, Special Issue: Memory and Counter-Memory, 1989, ss. 7-24

7 Paul Connerton, Modernite Nasıl Unutturur, çev. Kübra Kelebekoğlu, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2011, s.140

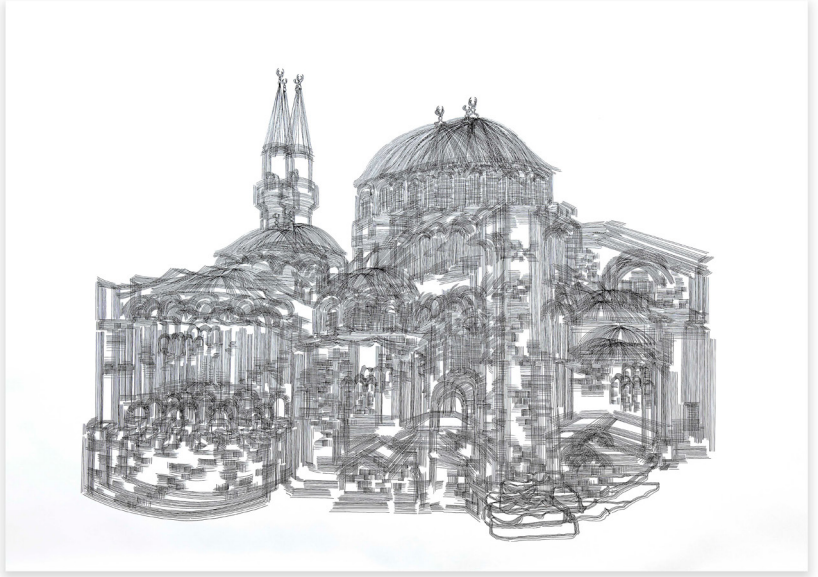

"Uygun Isıda Mekânlar": *Ayasofya Müzesi*

"Places with Suitable Temperature": *Hagia Sophia Museum, 2020*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

145 x 210 cm

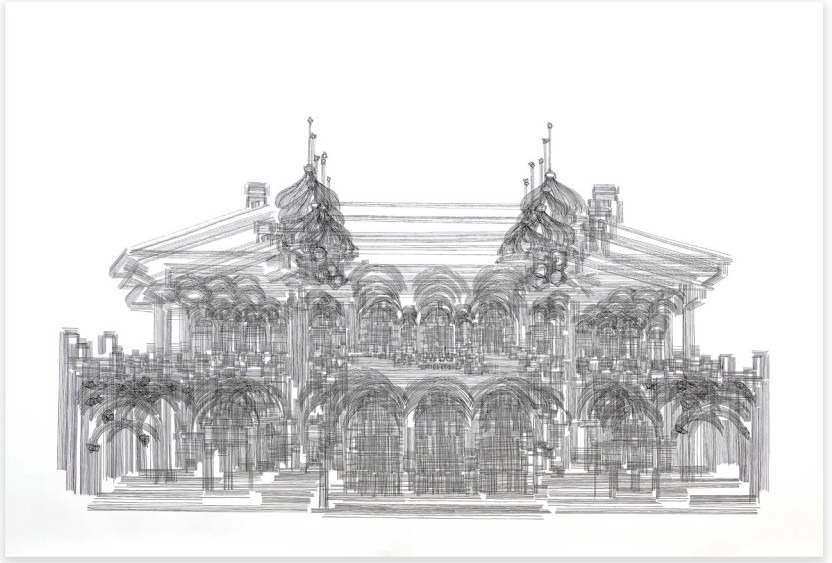

"Uygun Isıda Mekânlar": *Kariye Müzesi*

"Places with Suitable Temperature": *The Kariye Museum, 2020*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

143 x 206 cm

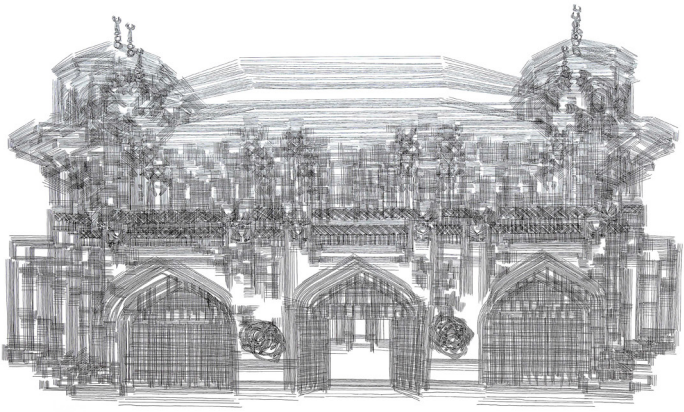

"Uygun Isıda Mekânlar": *Kadıköy İskelesi*

"Places with Suitable Temperature": *Kadıköy Quay*, 2020

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

130 x 205 cm

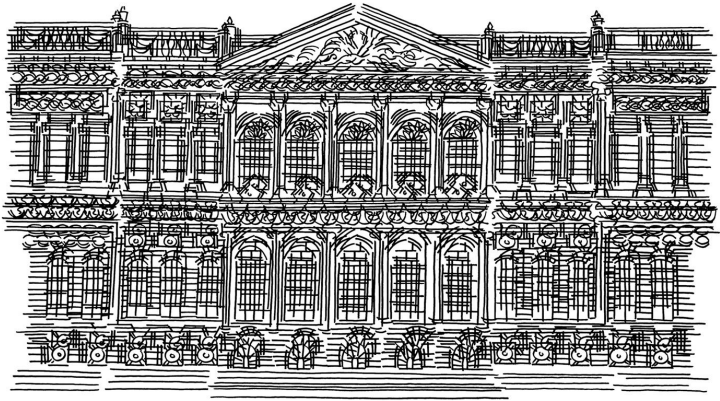

"Uygun Isıda Mekânlar": *Beşiktaş İskelesi*

"Places with Suitable Temperature": *Beşiktaş Quay, 2020*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

130 x 205 cm

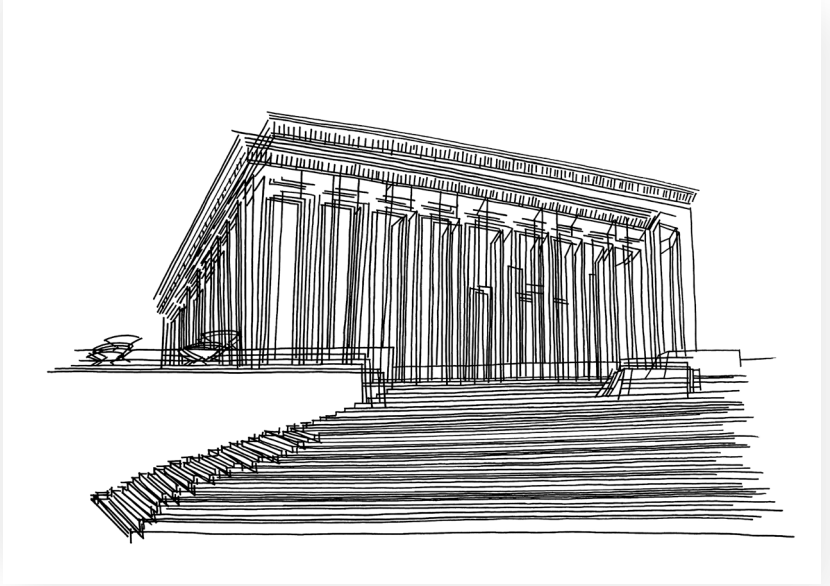

"Bellek Mekânları": İstanbul Resim Heykel Müzesi

"Spaces of Memory": Istanbul Painting and Sculpture Museum, 2014

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

90 x 120 cm

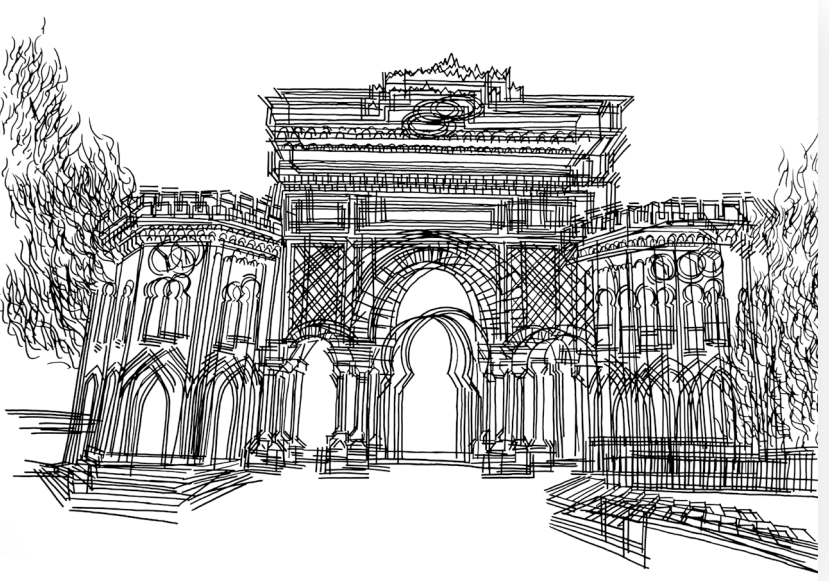

"Bellek Mekânları": *Anıtkabir*

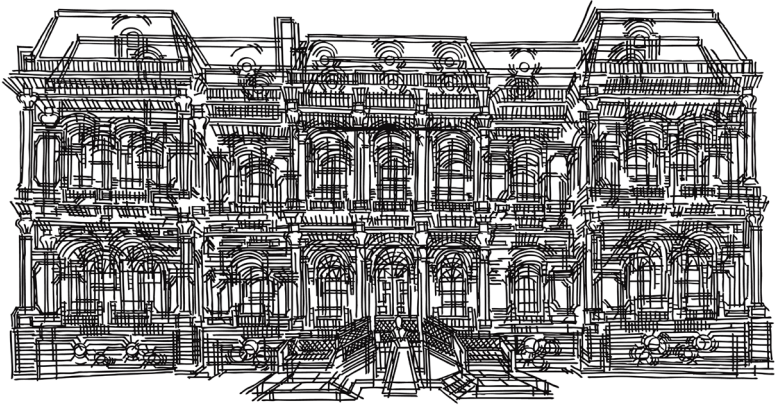
"Spaces of Memory": *Anıtkabir*, 2014

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

90 x 120 cm

"Bellek Mekânları": İstanbul Üniversitesi Giriş
"Spaces of Memory": Istanbul University Entrance, 2014
Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper
90 x 120 cm

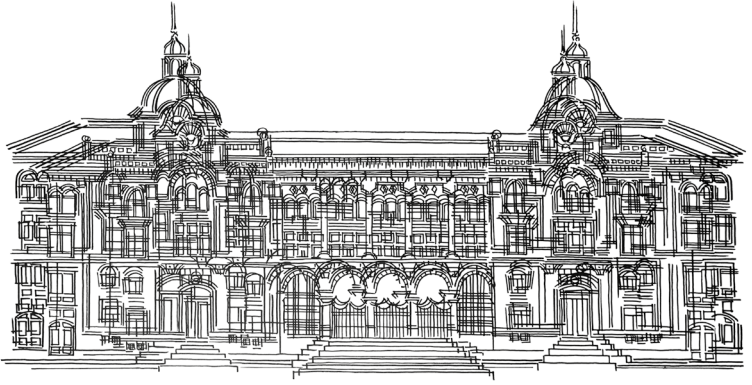

"Bellek Mekânları": *Adile Sultan Kasrı*

"Spaces of Memory": *Adile Sultan Palace, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

90 x 120 cm

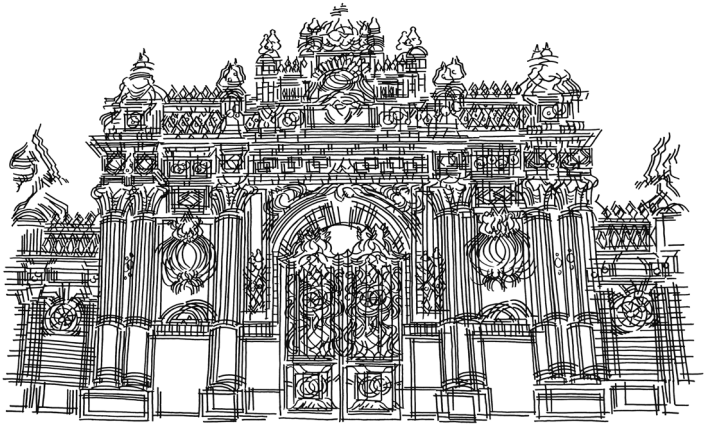

"Bellek Mekânları": *Büyük Postane*

"Spaces of Memory": *Grand Post Office*, 2014

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

90 x 120 cm

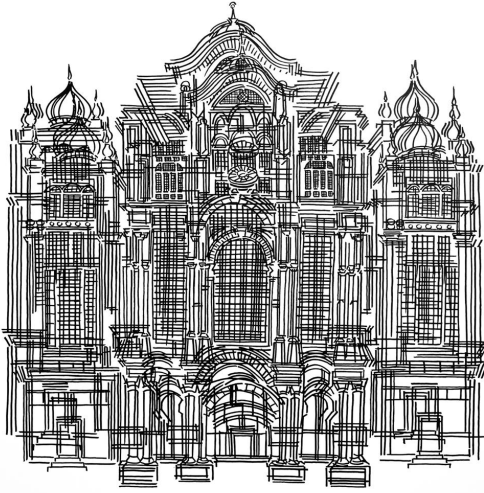

"Bellek Mekânları": *Dolmabahçe Sarayı*

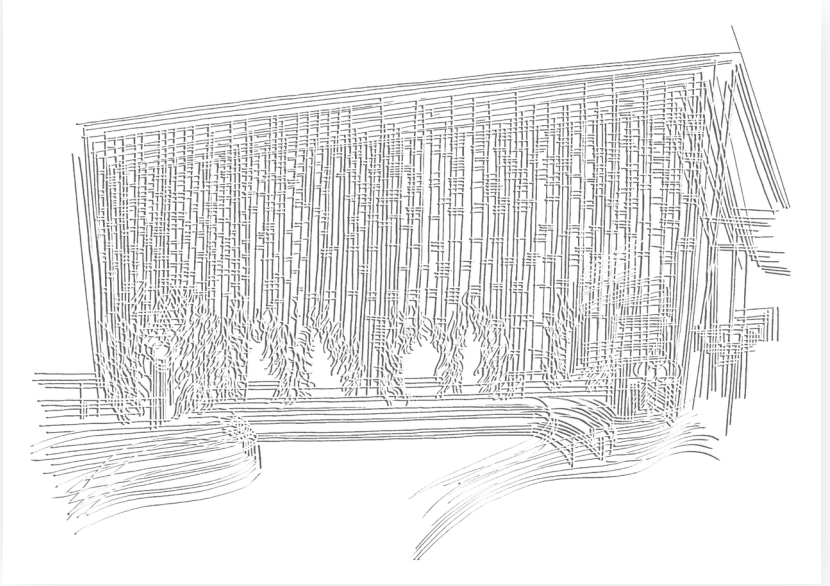
"Spaces of Memory": *Dolmabahçe Palace, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

90 x 120 cm

"Bellek Mekânları": *Marmara Üniversitesi Haydarpaşa Kampüsü*
"Spaces of Memory": *Marmara University Haydarpaşa Campus*, 2014
Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper
90 x 120 cm

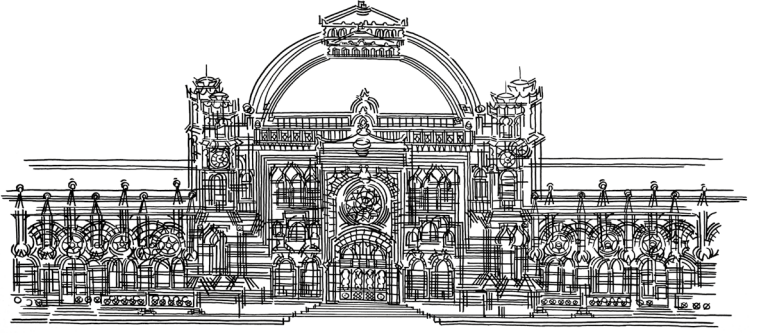

"Bellek Mekânları": AKM

"Spaces of Memory": AKM, 2014

Gravür | Etching

90 x 120 cm

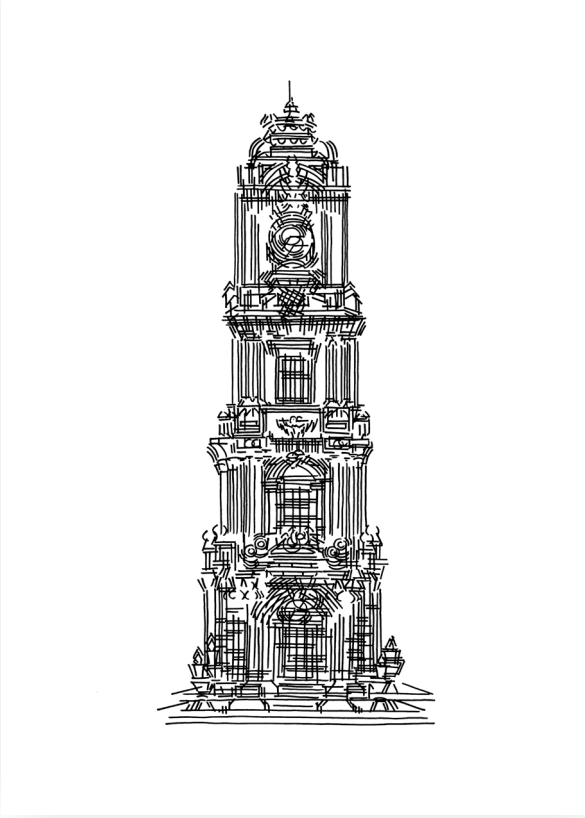

"Bellek Mekânları": *Sirkeci Garı*

"Spaces of Memory": *Sirkeci Train Station, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

30 x 40 cm

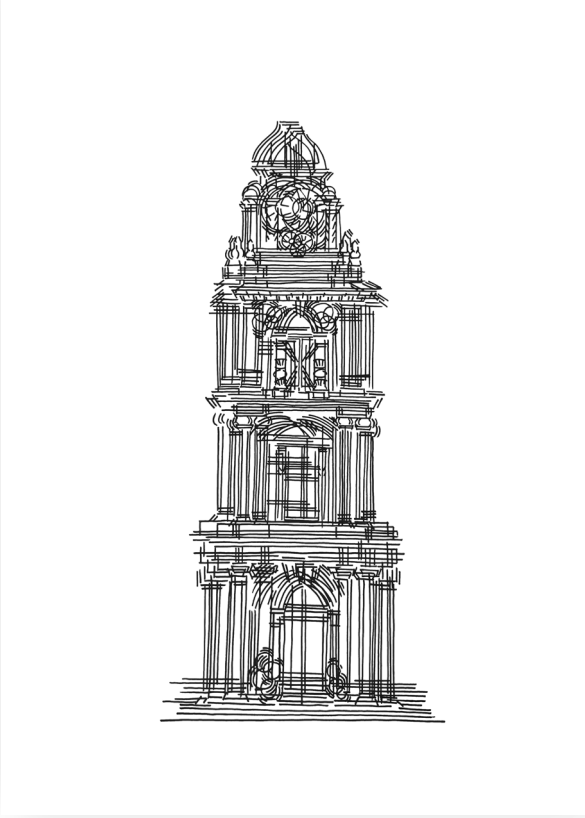

"Bellek Mekânları": *Dolmabahçe Saat Kulesi*

"Spaces of Memory": *Dolmabahçe Clock Tower, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

40 x 30 cm

"Bellek Mekânları": *Tophane Saat Kulesi*

"Spaces of Memory": *Tophane Clock Tower, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

40 x 30 cm

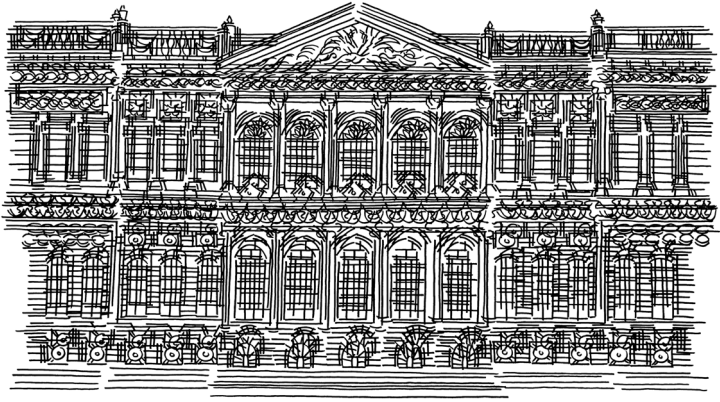

"Bellek Mekânları": *Yıldız Saat Kulesi*

"Spaces of Memory": *Yıldız Clock Tower, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

40 x 30 cm

"Bellek Mekânları": *İstanbul Resim ve Heykel Müzesi*

"Spaces of Memory": *Istanbul Painting and Sculpture Museum, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

30 x 40 cm

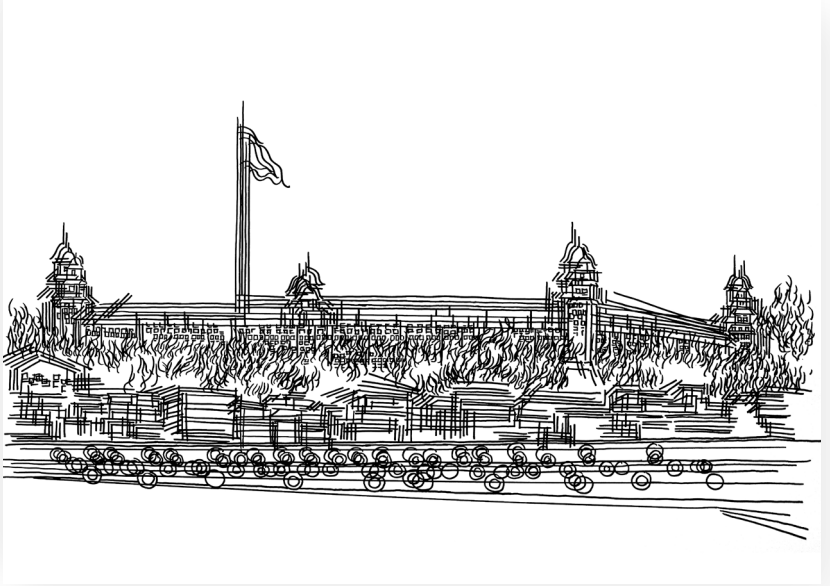

"Bellek Mekânları": *Kuleli Askeri Lisesi*

"Spaces of Memory": *Kuleli Military High School, 2014*

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

30 x 40 cm

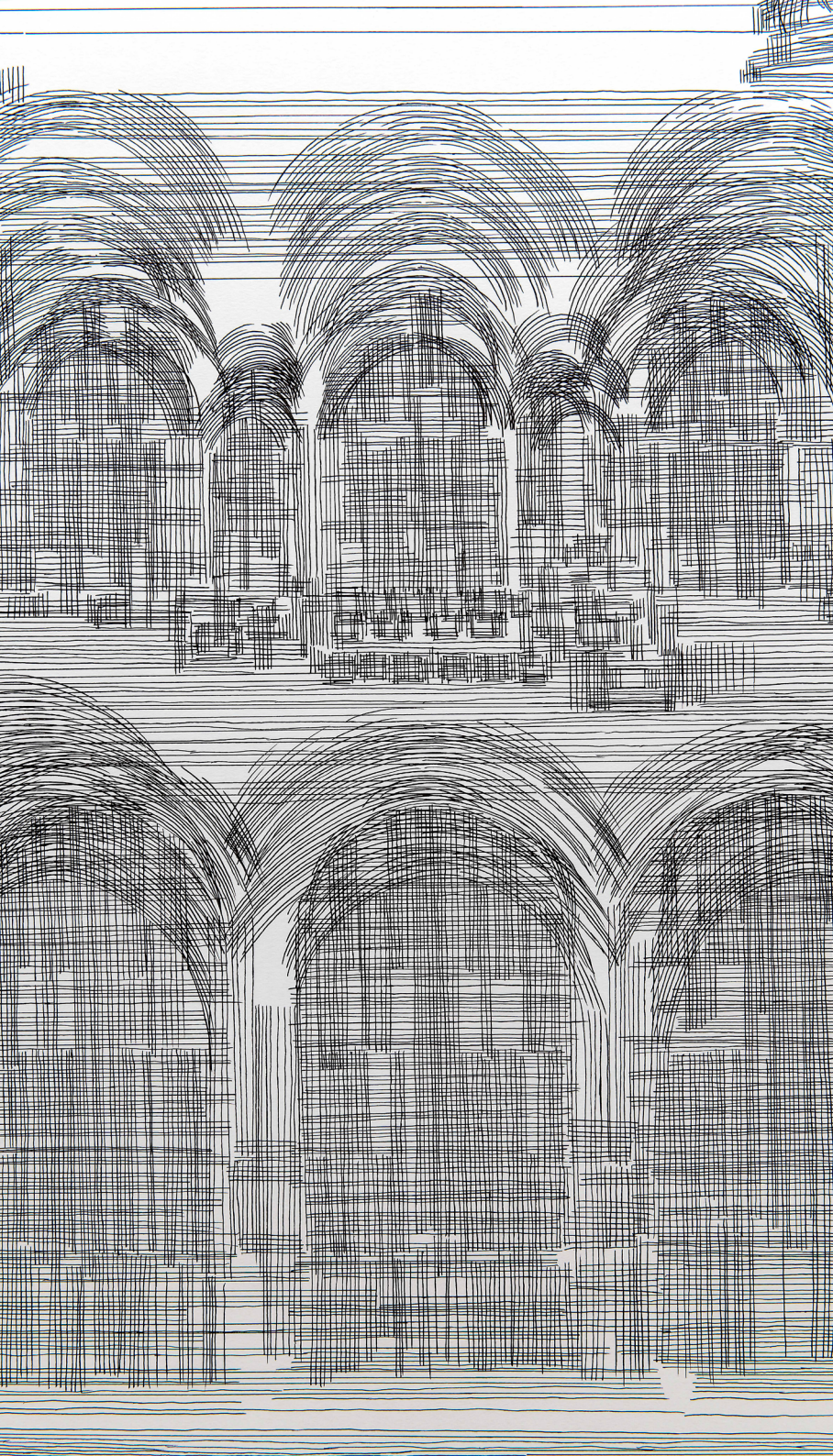

"Bellek Mekânları": *Selimiye Kışlası*

"Spaces of Memory": *Selimiye Barracks*, 2014

Asitsiz kâğıt üzerine mürekkep | Ink on acid-free paper

30 x 40 cm

vision art platform

@visionartplatform

@visionartplatform

info@visionartplatform.co

www.visionartplatform.co

Teşvikiye: Harbiye mh. Maçka cd. Bronz sk. No.1/13 Şişli/İstanbul

Salı - Cumartesi 11.00 - 18.00 / Pazar - Pazartesi kapalı.
Tuesday - Saturday 11 am - 6 pm / Sunday - Monday Closed.

42 Maslak: 5.Kat, Ahi Evran Cd. No.6 Sarıyer/İstanbul

Salı - Cumartesi 11.00 - 18.00 / Pazar - Pazartesi kapalı.
Tuesday - Saturday 11 am - 6 pm / Sunday - Monday Closed.